

Автор: Абубакирова Гулназ Сахитжанқызы
Пән: Математика
Сынып: 5-сынып
Бөлім: Натурал сандардың бөлінгіштігі
Тақырып: Жай және құрама сандар

Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары	5.1.1.6 жай және құрама сандардың анықтамаларын білу
Ойланудың деңгейлері	Білу, түсіну, қолдану
Сабақтың мақсаты	Барлық оқушы: Натурал санның бөлгіштерін таба алады, бөлгіштерінің санын анықтайды. Оқушылардың басым бөлігі: Натурал сандардың бөлгіштеріне қарай жай немесе құрама екенін анықтайды, жай сандар кестесін пайдаланып тапсырмаларды орындайды. Кейбір оқушылар: Жай сандардың ішінен егіз сандарды таба алады, құрама сандардың ішінде кемел сандардың болатынын түсінеді және оны табу үшін ізденеді, берілген цифрларды пайдаланып жай немесе құрама сандарды құрастырады, санның құрама екендігін дәлелдейді.
Бағалау критерийі	<ul style="list-style-type: none"> - Натурал санның бөлгіштерін біледі; - Берілген сандар қатарынан жай және құрама сандарды көрсетеді; - Натурал санның бөлгіштерінің саны бойынша жіктейді; - Жай саннан да, құрама саннан да басқа тек 1 бөлгіші бар сан бар екенін біледі; - Егіз сандарды таниды және дәлелдейді; - Жай және құрама сандармен орындалатын арифметикалық амалдар нәтижелерін қорытындылай алады.
Тілдік мақсаттар	Оқушылар натурал санның бөлгіштерін айта алады, жай және құрама сандар анықтамасын тұжырымдайды. Пәнге қатысты лексика мен терминология: Натурал санның бөлгіштері, жай сан, құрама сан, егіз жай сандар, кемел сандар, Эрротосфен елегі. Диалог/жазылымға қажетті тіркестер: Натурал сан жай деп аталады, егер... Натурал сан құрама сан деп аталады, егер... 1саны жай немесе құрама сан бола ма? Айырмасы 2-ге тең болатын екі жай санды егіз сандар деп атаймыз. Натурал сандарды бөлгіштеріне қарай қандай топтарға бөлеміз?
Құндылықтарға баулу	«Жалпыға бірдей еңбек қоғамы»
АКТ-ны қолдану дағдылары	Интернет ресурстарын қолдану, www.bilimland.kz , www.itest.kz мүмкіндіктерін пайдалану.
Пәнаралық байланыс	Математика тарихынан «Эрротосфен елегі» туралы ақпарат беру.
Алдыңғы білім	Натурал санның бөлгіштері мен еселіктері.

Сабақ барысы

Сабақ кезеңдері	Жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар

Са **Ұйымдастыру бөлімі:**

ба 1. Оқушыларды таратпа қағаздағы сандар арқылы 4 топқа бөлу, 3, 5, 7, 11 сандарының
қт еселіктері арқылы кездейсоқ 4 топ құрылады:

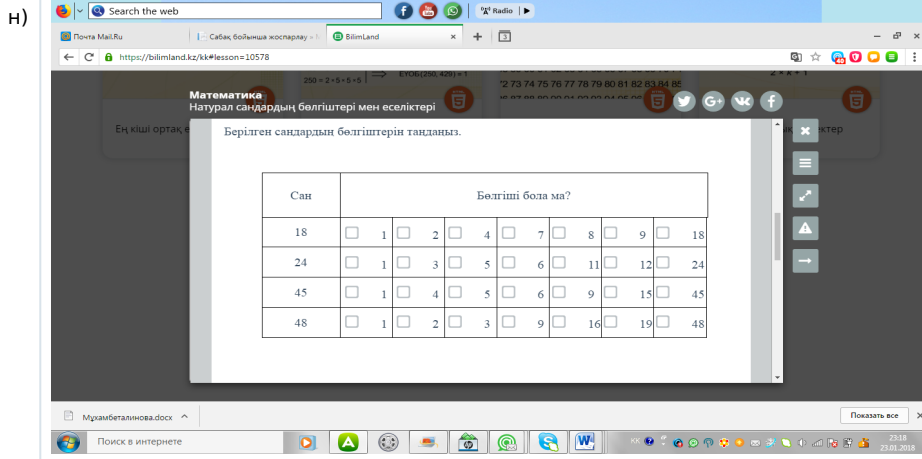
ың **I топ:** 5 санының еселіктері: 5, 10, 15, 20, 25.

ба **II топ:** 3 санының еселіктері: 3, 6, 9, 12, 24 .

сы **III топ:** 7 санының еселігі: 7, 14, 21, 28, 42.

(1 **IV топ:** 11 санының еселігі: 11, 22, 44, 88, 110.

- 2. Ширату жаттығуы: Сыныпқа ортақ тапсырма беріліп, интерактивті тақтаның көмегімен
2 www.bilimland.kz сайтындағы тапсырма орындалады және әр топтан бір оқушыдан тақтада
ми жауаптарын тексереді.

Саба
қт
ың
ба
сы
(4
-5
ми
н)

1-тапсырма. «Миға шабуыл» әдісі. Топпен жұмыс.

I топ: Кестеге 25, 23, 6, 13, 1, 28, 19 сандарының бөлгіштерін және бөлгіштер санын толтырыңдар:

Натурал сан	Бөлгіштері	Бөлгіштерінің саны	Қорытынды
25			
23			
6			
13			
1			
28			
19			

II топ: Кестеге 35, 41, 26, 11, 1, 18, 29 сандарының бөлгіштерін және бөлгіштер санын толтырыңдар:

Натурал сан	Бөлгіштері	Бөлгіштерінің саны	Қорытынды
35			
41			
26			
11			
1			
18			
29			

III топ: Кестеге 45, 17, 16, 31, 1, 10, 43 сандарының бөлгіштерін және бөлгіштер санын толтырыңдар:

Натурал сан	Бөлгіштері	Бөлгіштерінің саны	Қорытынды
45			
17			
16			
31			
1			
10			
43			

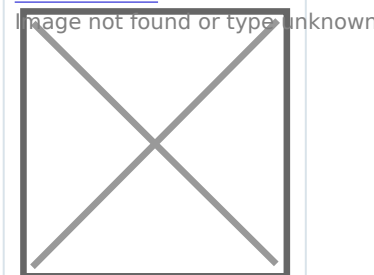
IV топ: Кестеге 12, 7, 4, 11, 33, 2, 1 сандарының бөлгіштерін және бөлгіштер санын толтырыңдар:

Натурал сан	Бөлгіштері	Бөлгіштерінің саны	Қорытынды
12			
7			
4			
11			
33			
2			
1			

Кесте бойынша зерттеңдер:

1. Натурал сандарды бөлгіштерінің саны бойынша қалай топтастыруға болады?

<https://bilimland.kz/kk/courses/math-kz/arifmetika/natural-sandar/lesson/natural-sandaryng-bolgishteri-men-eselikteri>

Үлестірме қағаздар,
кестелер

Саба Оқушылардың 1-тапсырмадағы орындаған жұмыстары мұғалімнің басқаруымен толықтырылып, ба мақсаты анықталады.

ҚТ 1 мен 1000 сандары арасындағы жай сандар кестесі тақтада көрсетіліп (тақырыбы жазылмаған ың түрде), оқушыларға сұрақтар қойылады:

ор
та
сы
(8
ми
н)

1. Кесте бойынша не байқадыңдар?
2. Кесте қандай ереже, заңдылықпен құрылған?
3. Бүгінгі сабағымыздың мақсаты қандай болады деп ойлайсыңдар?

деген сұрақтар арқылы оқушыларға ой тастап, сабақ мақсатын өздері болжауға мүмкіндік беріледі. Оқушылар сабақ мақсаты сандармен байланыстылығын ұғынады.

Жай және құрама сандар туралы анықтамалар www.bilimland.kz сайтындағы бейнематериалдар арқылы түсіндіріледі.

2-тапсырма. Зерттеу жұмысы.

«Эротосфен елегіне» зерттеу жүргізу

Мұғалім әр топқа төмендегідей кестені таратады, кесте бойынша оқушыларға зерттеуге арналған нұсқаулар береді:

1. 2 санына еселік болатын барлық сандарды тауып, сызып шығыңдар;
2. 3 санына еселік сандарды сызып шығыңдар;
3. 5 санына еселіктерді сызып шығыңдар;
4. Кестеде 7-ге еселік сан табыла ма, бар болса оны да сызып шық;
5. Қалған сандар туралы ойлан! Не байқадыңдар? Өз қорытындыларыңды жасаңдар.

I топ: 31-607

31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

II топ: 61-90

61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90

III топ: 91-120

91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
101	102	103	104	105	106	107	108	109	110
111	112	113	114	115	116	117	118	119	120

IV топ: 121-150

121	122	123	124	125	126	127	128	129	130
131	132	133	134	135	136	137	138	139	140
141	142	143	144	145	146	147	148	149	150

Топтар жұмысты орындап болған соң кестелер тақтаға ілініп, әр топ басқа топтың жұмысын тексеріп шығады, қателіктер болса, түзетеді.

Сызылмай қалған сандар туралы оқушылардың қорытындылары тыңдалады. Содан соң «Эротосфен елегі» туралы тарихи мағлұмат беріліп, бейнеүзінді көрсетемін.

Математика
Жай сандар, құрама сандар. Эротосфен елегі

~~0~~	~~1~~	2	3	~~4~~	5
~~6~~	7	~~8~~	9	~~10~~	11
~~12~~	13	~~14~~	15	~~16~~	17
~~18~~	19	~~20~~	21	~~22~~	23
~~24~~	25	~~26~~	27	~~28~~	29

<https://bilimland.kz/kk/courses/math-kz/arifmetika/natural-sandar/lesson/zhai-sandar-qurama-sandar-ehratosfen-elegi>

Кестелік органиайзер

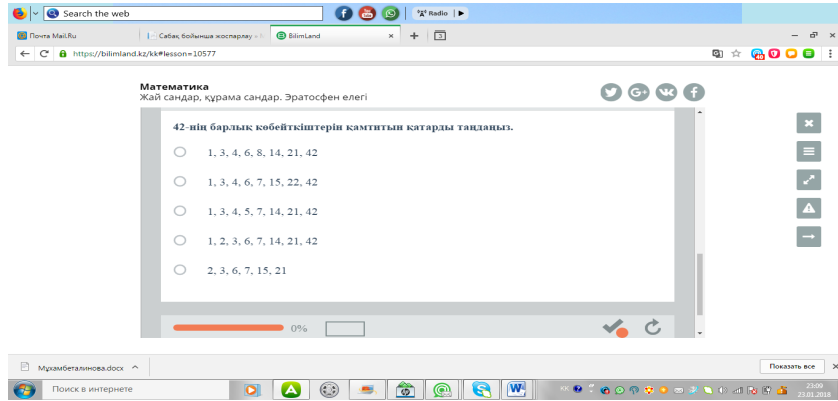
[Бейнеүзінді](#)

<https://bilimland.kz/kk/courses/math-kz/arifmetika/natural-sandar/lesson/zhai-sandar-qurama-sandar-ehratosfen-elegi>

<https://bilimland.kz/kk/courses/math-kz/arifmetika/natural-sandar/lesson/zhai-sandar-qurama-sandar-ehratosfen-elegi>

Саба
ба
ҚТ
ЫҢ
ор
та
сы
(5
ми
н)

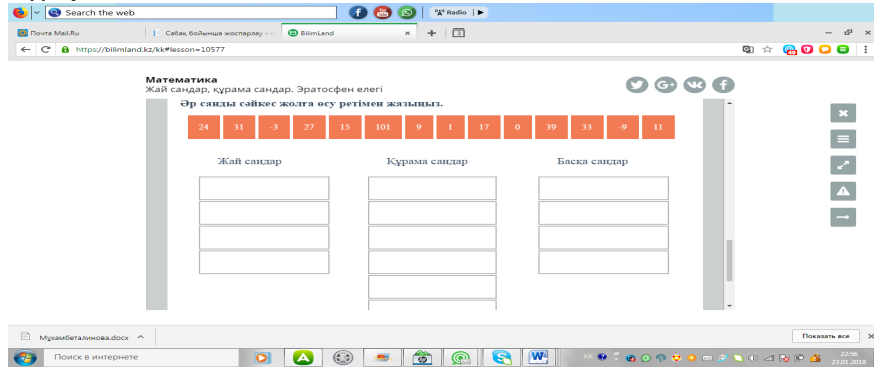
В деңгей

Бағалау критерийі:

Егер оқушы дұрыс жауапты белгілесе 3 ұпай алады.

С деңгей:

Бағалау критерийі:

Дискрипторлар	Ұпай
Кем дегенде 3 жай сандарды дұрыс жазды	
Кем дегенде 5 құрама сандарды дұрыс жазды	
Басқа сандарды дұрыс жазды	1
Өсу ретін сақтай білді	1

Тапсырмаларды орындап болған соң, әр оқушы өзінің оң жағында отырған оқушыға жұмысын беру арқылы интернет арқылы тақта көмегімен тексеру жүргізеді.

Кері байланыс:

11-9 ұпай: «Жарайсың! Сабақты жақсы меңгергендігіңді көрсеттің».

8-5 ұпай: «Жоғары нәтижеге жетуге жақындадың, ұмтылуға тырыс!»

4-1 ұпай: «Досыңнан не ұстазыңнан көмек сұрауды ұсынамын»

Тапсырмалар жазылған
таратпа қағаздар

Саба **1. Қорытынды тест.**

Тест тапсырмасын оқушылар itest.kz сайтының мүмкіндігімен тексереді.

Тест тапсырмасын оқушылар itest.kz сайтының мүмкіндігімен тексереді.

2. Рефлексия.

Оқушыларға қосымша бет таратылады. Оның сыртына оқушылардың туған күні, айы, жылы санмен көрсетіліп, жазылған сандардың жай, құрама немесе 1 саны болатынын кестеге түсіреді.

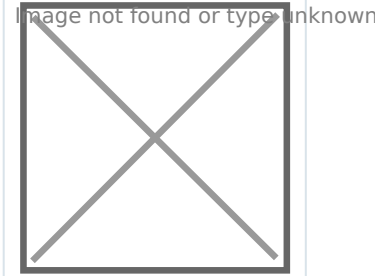
(4 Ішкі бөлігінде кері байланысқа арналған сауалдарға жауап береді.

Оқушының туған күні: 13.10.2006.

Натурал сандар

Құрама сандар	Жай сан	1 саны
10 2006	13	-

https://itest.kz/kz/exam_test?test_id=773861373#

Оқушының туған күні, айы, жылы:

_____

Натурал сан		
Құрама сан	Жай сан	1 саны

Сабақ мақсатына қол жеткізуде сен үшін ең тиімді болған екі нәрсені жаз:

жаз:

1. _____

2. _____

Сабақ барысында мақсатқа жетуіңе кедергі болған 1 нәрсені жаз:

_____

_____

3. Үйге тапсырма.

1) Оқулықтан №194, №198 жаттығу.

2) Шығармашылық тапсырма: $6(6=1+2+3), 28(28=1+2+4+7+14)$ кемел сандар болады.

3) 3-кемел санды тап. 4-кемел сан қандай болуы мүмкін? Ойланып көр.

Сабақ 1. Сіз қандай тәсілдермен көбірек қолдау көрсетпексіз?

2. Қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?

3. Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырма бересіз?

Оқушылардың өткен тақырып пен жаңа тақырып арасына байланыс көпірін орнату үшін ширату жаттығуы жоспарланды; Оқушылардың танымдық қасиетін дамыту мақсатында «Миға шабуыл» жаттығуы жоспарланды; Оқушылар сабақ мақсатына апаратын күрделі зерттеулерге арналған тапсырма арқылы «Эротосфен елегін» зерттейді, тарихи мағлұмат алады. Оқушылардың шығармашылық қабілетін дамыту мақсатында кемел сандардың алғашқы екеуі туралы ақпарат беріліп, үшіншісін табу үй тапсырмасы және «Төртінші кемел сан қандай болуы мүмкін?» зерттеуі ұсынылады.

Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау; АКТ-ны қолдану; Топтар кездейсоқ әдіс бойынша құрылады;

Баға Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?

Жұптық жұмысты дайын жауап арқылы жұптар бір-бірін бағалайды; Жеке орындауға арналған тапсырма дискрипторлар бағаланады; itest.kz сайтының мүмкіндігімен тест тапсырмасы арқылы өз-өзін бағалау жүреді; Сынып журналындағы мәліметтерге сүйеніп оқушының тапсырманы дұрыс немесе қате орындағанын анықтаймын.

PowerPoint бағдарламалық жабдығында даярланған слайдтар; Бейнеүзінді

Са ба қ бо йы нш а ре фл ек си я	Бұл тарауды сабақ туралы рефлексия жасау үшін пайдаланыңыз. Сол бағандағы өзіңіз маңызды деп санайтын сұрақтарға жауап беріңіз.	
Жа лп ы ба ға ла у	<p>Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді?</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?</p>	